

ROZVOJ CUDZOJAZYČNÝCH KOMPETENCIÍ U DETÍ ZO SOCIÁLNE ZNEVÝHODNENÉHO PROSTREDIA

Zlatica Jursová Zacharová, Monika Čierniková, Mária Glasová

Univerzita Komenského Bratislava, Pedagogická Fakulta,

Ústav psychologických a logopedických štúdií, katedra psychológie a patopsychológie

Základná škola Lučenec

Deti so sociálne znevýhodneného prostredia

- **Rómske deti** – vyše 22% opakuje prvý ročník ZŠ
- Nedostatočné základy slovenského jazyka, nedostatočné základy rómskeho jazyka (Kyuchukov, 2014)
- Chýbajúce predškolské vzdelávanie
- Menej skúseností s príbehmi, knižkami ako slovenské deti

Príbeh

- Príbeh = súhrn mentálnych reprezentácií, ktoré zahŕňajú popis sériei akcií a udalostí, ktoré sa odohrávajú v čase podľa kauzálneho princípu
- Obsahujú epizódy, ktoré sú **logicky** prepojené (ak x potom y), **kauzálne** (pretože x potom y) a **časovo** (najskôr x potom y)
- Postavy v príbehu majú svoje zámery – tie si čitateľ spája a utvára si vlastné závery
- Príbehy majú sociálnu funkciu, identifikácia s hrdinom, snaha opakovať jeho správanie v realite

Porozumenie príbehom

- Vyžaduje kognitívne a intelektové funkcie:
 - rozpoznanie slov
 - dekodovanie slov
 - rozlíšenie postavenia slov vo vete v rámci gramatických pravidiel
 - kombinácia významov do výpovedí
 - odvodenie spojenia výpovedí
 - podržanie v krátkodobej pamäti skoršie koncepty a zároveň spracovanie nových
 - porozumenie zámerov pisateľa, alebo hovoriaceho
 - schématická podstata epizód (Bower, Morrow, 1990)

Produkcia vs. Porozumenie príbehov

- Podľa Mara (2004) – rovnaké časti mozgovej štruktúry s aktivujú pri produkcii ako aj porozumení príbehov
- Temporálny lalok, frontálny lalok a gyrus cinguli
- Čitateľ/počúvateľ príbehu využíva svoj mentálny model k interpretácii a hodnoteniu výpovedí v texte, využíva prichádzajúce správy aby vylepšil jednotlivé zložky modelu, zahrnul pohyb postáv z miesta na miesto a zmenil stav hypotetického sveta príbehu (Bower a Morrow, 1990)

Príbeh v jazykovom vzdelávaní

- Prinášajú vzory správania
- Redukujú stres vo vyučovacom prostredí
- Ponúkajú deťom možnosť dramatizácie
- Využívajú kreatívne a fantazijné schopnosti detí
- Scaffolding príbehov – opakovanie deja vnútri príbehu, opakovanie príbehov
- Možnosť zdieľaného čítania príbehu – deti sú aktívne

Naratívny formát

- Dramatizácia, spievanie, čítanie o pozeranie príbehu
- Učiteľka najskôr povie a dramatizuje frázu, deti opakujú
- Vytvorený Prof. Traute Taeschner, Univerzita v Ríme

Cieľ výskumu

- overiť použitie metódy naratívneho formátu Hocus a Lotus (Taeschner, 2005) v prvej triede ZŠ na vzorke detí zo znevýhodneného prostredia
- Porovnať výsledky detí v čase a s množstvom jazykového inputu
- Ovplyvňuje produkciu v cudzom jazyku dieťaťa
 - Úroveň pracovnej pamäte dieťaťa
 - Úroveň rozsahu slovníka v slovenskom jazyku
 - Úroveň naratívnych kompetencií?

Vzorka

- Spolu 9 detí prvého ročníka ZŠ – 7 rómskych 2 nerómske deti

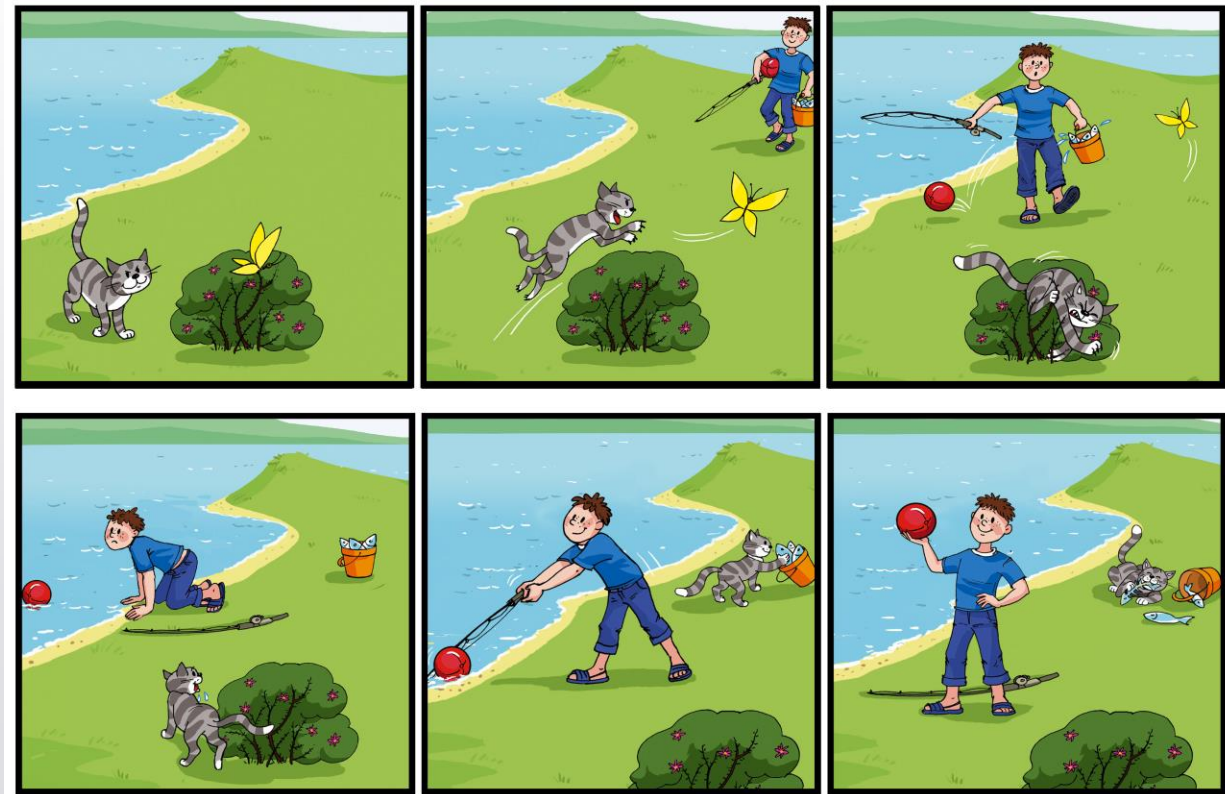
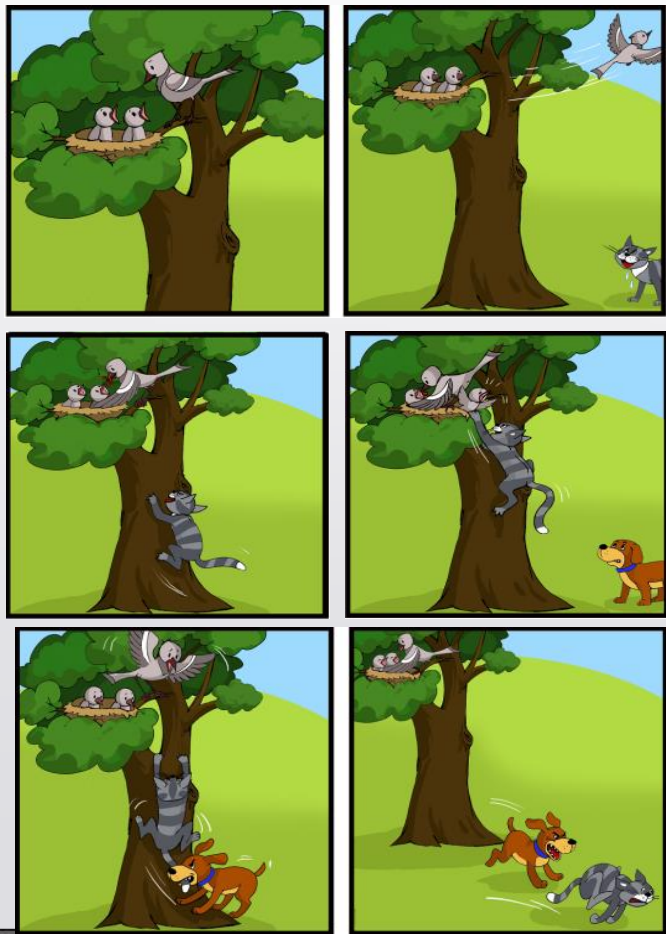
	N	Priemerný vek	Množstvo inputu v anglickom jazyku	Chlapci/dievčatá
Rómske deti	7	7,57	20	5/2
nerómske	2	7,35	20	0/2
spolu	9	7,52 (SD0,576)	20	5/4

Charakteristika výskumu

- Od 22.09.2015 do 26.04. 2016 1x týždenne prebiehalo experimentálne vyučovanie AJ (spolu 26x), deti prebrali 4 príbehy, po prebraní každého príbehu čítali deti samostatne knižku s príbehom na videozáznam v anglickom jazyku
- Subtesty Woodcock-Johnson (slovník, pamäť na mená)
- Testovanie naratívnej kompetencie – jún 2016 – metóda rozprávania a prerozprávania MAIN (Gagarina et al. 2012) – príbehy Vtáčiky a Hladný kocúr, porozumenie príbehom

Test MAIN

Video z testovania

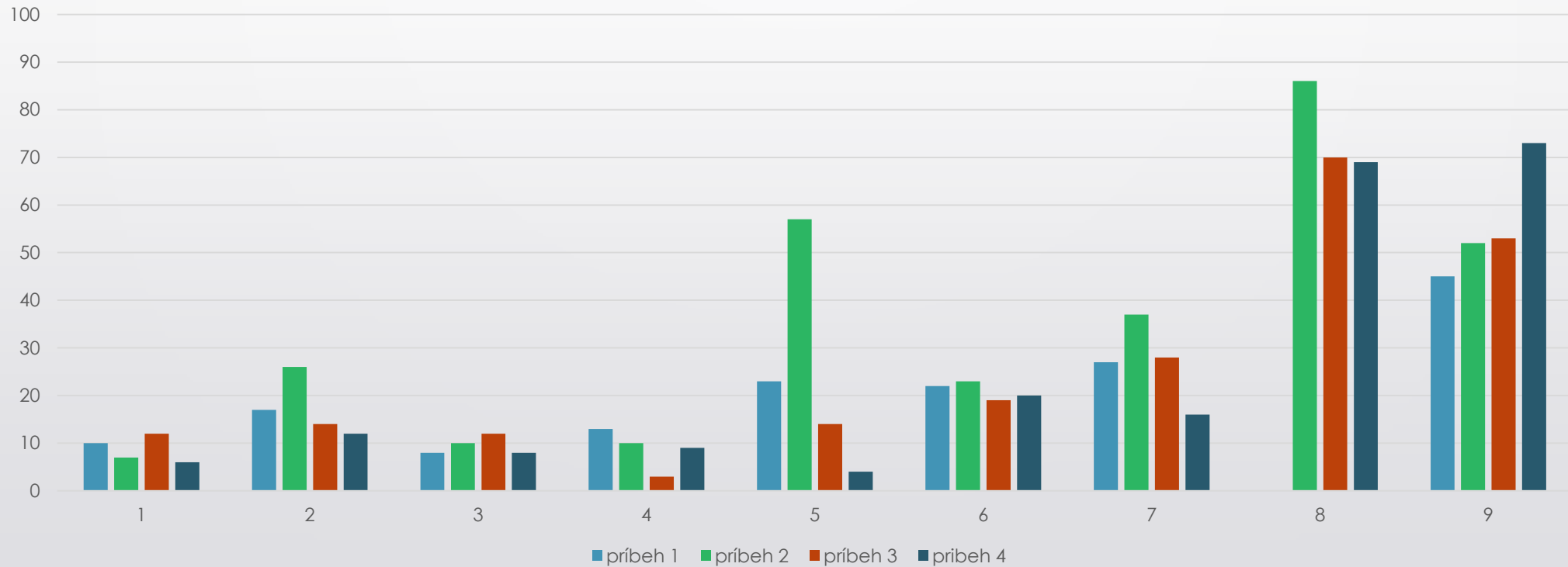

Deskriptívna štatistika

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Test Porozumenia	8	6,00	12,00	8,3750	1,92261
Test Produkcie	8	0,00	10,00	4,1250	4,29077
gestikulácia	8	1,00	13,00	7,1250	4,25735
WJ slovník	9	8,00	13,00	10,7778	1,64148
WJ pamäť	9	18,00	53,00	40,4444	12,37044
Porozumenie A	9	3,00	10,00	5,5000	2,37171
Porozumenie B	9	5,00	10,00	8,3333	1,58114
Telling TotalA	9	32,00	94,00	48,6667	18,75500
Telling TypesA	9	21,00	43,00	28,1111	7,59020
Retelling TotalB	9	37,00	82,00	55,1111	14,54686
Retelling TypesB	9	27,00	50,00	38,8889	7,99131

Výsledky prerozprávania jednotlivých príbehov deťmi

Produkcia Types u deťí

Vek dieťaťa a množstvo slov v príbehu v AJ

vek	Types 1	Types 2	Types 3	Types 4
Z	-2,521 ^b	-2,547 ^b	-2,549 ^b	-1,897 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	,012	,011	,011	,058

	Total 1	Total 2	Total 3	Total 4
Z	-2,521 ^b	-2,666 ^b	-2,547 ^b	-2,666 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	,012	,008	,011	,008

Wilcoxon Signed Ranks Test

Množstvo jazykového inputu a produkcia

Jazykový input	Test Porozumenia	Test Produkcie
Z	-2,536 ^b	-2,524 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	0,011	0,012
a Wilcoxon Signed Ranks Test		
b Based on negative ranks.		

Čím viac bolo dieťa vystavené cudzojazyčnému inputu, tým viac slov vedelo povedať a tým lepšie skórovalo v testoch produkcie a porozumenia.

Jazykový input	Total 1	Total 2	Total 3	Total 4
Z	-2,521 ^b	-2,310 ^b	-2,310 ^b	-1,836 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	,012	,021	,021	,066
a. Wilcoxon Signed Ranks Test				
b. Based on positive ranks.				

Prerозprávanie príbehov a pracovná pamäť

Pamäť	TTR1	TTR2	TTR3	TTR4	gestikulácia
Z	-2,521 ^b	-2,666 ^b	-2,666 ^d	-2,666 ^d	-2,524 ^d
Asymp. Sig. (2-tailed)	,012	,008	,008	,008	,012

Pamäť	Types 1	Types 2	Types 3	Types 4	Test Porozumenia	Test Produkcie
Z	-2,197 ^b	-,770 ^b	-1,718 ^b	-1,836 ^b	-2,527 ^b	-2,521 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	,028	,441	,086	,066	,012	,012

Rozsah slovníka a prerozprávávanie príbehov

rozsah slovníka	Types 1	Types 2	Types 3	Types 4	Test Porozumenia	Test Produkcie
Z	-2,201 ^b	-2,312 ^b	-2,077 ^b	-1,014 ^b	-2,232 ^c	-2,524 ^c
Asymp. Sig. (2-tailed)	,028	,021	,038	,310	,026	,012

a. Wilcoxon Signed Ranks Test

b. Based on positive ranks.

c. Based on negative ranks.

Naratívne kompetencie a prerozprávane príbehov v AJ

Retelling Types	Types 1	Types 2	Types 3	Types 4
Z	-2,380 ^b	-,415 ^b	-1,541 ^b	-1,245 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	0,017	0,678	0,123	0,213

Test produkcie	Telling Types	Telling Total	Retelling Total	Retelling Types
Z	-2,524 ^b	-2,521 ^b	-2,524 ^b	-2,521 ^b
Asymp. Sig. (2-tailed)	,012	,012	,012	,012

Práca s deťmi na hodine

Závery:

- Množstvo jazykového inputu ovplyvňuje, koľko sa deti naučia
- Staršie deti sa naučia viac slov ako mladšie deti
- Čím majú deti lepšiu pamäť tým je produkcia v CJ lepšia
- Čím má dieťa väčší rozsah slovníka v prvom/druhom jazyku, tým si osvojuje viac cudzích slov
- Úroveň naratívnych kompetencií v prvom/druhom jazyku odzrkadľuje množstvo slov v cudzom jazyku
- Tieto závery je možné vzťahovať len na skúmanú vzorku, Nie je možné ich generalizovať na celú populáciu.

Ďakujem za pozornosť